

Sygnatura akt I C 1047/13

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Wrocław, dnia 12 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Piotr Jarmundowicz

Protokolant: Błażej Łój

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 czerwca 2014 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa J. K. (1)

przeciwko W. C.

o nakazanie

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanej 377 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 1047/13

## UZASADNIENIE

Powódka J. K. (1) wystąpiła z żądaniem nakazania pozwanej W. C. złożenia oświadczenia woli o następującej treści: „Wyrażam zgodę na przeprowadzenie ekshumacji szczątków zwłok S. C. s. F. i K., zmarłego w dniu (...) r. w M. z cmentarza parafialnego w M. do cmentarza parafialnego w W. oraz zlecam dokonanie pochówku zmarłego powódce zgodnie z jego wolą” (k. 2).

Uzasadniając swoje żądanie powódka wskazała, że wnioskiem z dnia 10 września 2009 r. zwróciła się do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w M. o wyrażenie zgody na ekshumację szczątków jej ojca S. C., zmarłego w dniu (...) r. w M. i pochowanego na cmentarzu parafialnym w M., z tegoż cmentarza na cmentarz parafialny w W., gdzie pochowana jest małżonka zmarłego – A. C., zgodnie z jego wolą. Wobec sprzeciwu pozwanej Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w M. zawiesił postępowanie administracyjne do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez sąd.

Powódka wskazała, iż możliwość pochowania zmarłego jest dobrem osobistym członków jego najbliższej rodziny, jako wartość świata uczuć i życia psychicznego każdego człowieka. Sąd rozpoznając sprawę o ochronę dóbr osobistych w postaci kultu pamięci osoby zmarłej, w przypadku sporu w zakresie uprawnienia do pochowania zwłok, orzeka w przedmiocie ochrony dóbr osobistych stron procesu, a nie dobra osobistego zmarłego, co do respektowania jego woli w sprawie pochówku. Wola zmarłego jest rozpatrywana wyłącznie w aspekcie bezprawności działania osób bliskich, które jej nie respektują, w zestawieniu z roszczeniami podmiotu, który domaga się ochrony swojego dobra osobistego poprzez wykazanie chęci spełnienia dyspozycji zmarłego.

Powódka podniosła, iż pozwana dokonała pochowania ojca na cmentarzu w M., bez uzgodnienia tego faktu z najbliższą rodziną. Zrealizowanie życzenia zmarłego w sprawie jego pochówku może zostać uznane za działanie bezprawne, które uzasadnia przyznanie powódce ochrony z art. 23 k.c. i 24 k.c.

W odpowiedzi na pozew (k. 19) pozwana W. C. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zwrot kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwana wskazała, iż żądanie pozwu nie jest związane z realizacją woli ojca stron, lecz niezrozumiałym zamiarem spowodowania jak największej uciążliwości dla pozwanej oraz chęcią jej zdeprecjonowania w oczach rodziny i znajomych oraz miejscowego Duszpasterza, których oświadczenia dołączono do pozwu.

Pozwana podniosła, iż ojciec stron po opuszczeniu szpitala w dniu 12 lutego 2009 r. aż do swojej śmierci przebywał u niej, gdzie był otoczony opieką. Powódka zaproponowała aby oddać ojca do hospicjum, na co pozwana nie wyraziła zgody. S. C. wielokrotnie w ostatnich dniach swoje życia poruszał temat pochówku i wyraźnie oświadczył, że pragnie spocząć obok swojej mamy w M., co słyszeli świadkowie. W tym czasie powódka praktycznie nie miała kontaktu z ojcem oraz z osobami, które podpisały się na oświadczeniach dołączonych do pozwu. Czyniąc zadość życzeniom ojca pozwana pochowała go na cmentarzu w M., a miejsce pochówku było wiadomym wszystkim członkom rodziny, również powódce, która uczestniczyła w pogrzebie i nie wносиła żadnych zastrzeżeń.

Pozwana wskazała, iż spór co do miejsca pochówku rozpoczął się gdy chcąc zrealizować wolę ojca oraz także z czysto praktycznych powodów zdecydowała się przenieść szczątki matki stron do M.. Powódka nie zgodziła się na powyższe, a w konsekwencji narastał konflikt. W odwecie powódka wystąpiła z wnioskiem o przeniesienie szczątków ojca do cmentarza w W..

Pozwana przyznała, iż ojciec wyrażał wolę pochowania na cmentarzu w W., ale nie była to jego ostanía wola., bowiem tą wyraził na krótko przed swoją śmiercią.

Pozwana powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1966 r. oświadczyła, iż w przypadku sporu między osobami, którym przysługuje prawo ekshumacji, osoba uprawniona do niej, może skutecznie domagać się zobowiązania innej uprawnionej osoby, do złożenia stosownego oświadczenia woli dopiero wtedy, gdy dobro osobiste osoby domagającej się ekshumacji zostaje zagrożone cudzym działaniem bezprawnym w takim stopniu, że samo zaniechanie tego działania, przedstawia się jako niewystarczające.

Z tych względów, zdaniem pozwanej, powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

### ***Sąd ustalił następujący stan faktyczny:***

Powódka J. K. (1) i pozwana W. C. są siostrami. W dniu (...) r. zmarł ojciec stron – S. C..

Dowód:

bezsporne między stronami,

Ojciec stron mieszkał w miejscowości C., na terenie parafii (...) w W., powiat M..

Żona zmarłego - A. C. - zmarła w 1960 r. i została pochowana na cmentarzu parafialnym w W.. S. C. po śmierci żony nie zawarł nowego związku małżeńskiego. Wielokrotnie oświadczał wobec proboszcza parafii w W. oraz sąsiadów, że jego życzeniem jest, aby po śmierci zostać pochowanym obok żony na cmentarzu w W..

Dowód:

bezsporne między stronami,

oświadczenia księdza J. M. z dnia 20 maja 2009 r. i 22 czerwca 2012 r. k. 4 - 5,

oświadczenie C. Z. z dnia 30 maja 2009 r. k. 6,

oświadczenie H. C. z dnia 15 czerwca 2012 r. k. 7,

zeznanie świadka C. Z. złożone na rozprawie w dniu 21 listopada 2013 r. e – protokół od 00:10:07 do 00:17:36 k. 50,

zeznanie świadka R. K. złożone na rozprawie w dniu 21 listopada 2013 r. e – protokół od 00:17:36 do 00:39:50 k. 50,

zeznanie świadka J. M. złożone na rozprawie w dniu 6 lutego 2014 r. e – protokół od 00:04:52 do 00:16:39 k. 68,

W związku z pogarszającym się stanem zdrowia S. C. został odwieziony przez powódkę do szpitala w M., w którym przebywał w okresie od 6 lutego 2009 r. do 12 lutego 2009 r.

W czasie pobytu S. C. w szpitalu lekarze nim się opiekujący sugerowali powódce, iż ojciec powinien zostać oddany, z uwagi na stan zdrowia, pod opiekę do zakładu opiekuńczo – leczniczego. Z tego względu powódka załatwiła miejsce dla ojca w ośrodku w B.. Pozwana W. C. nie wyrażała zgody na umieszczenie ojca w ośrodku. W dniu wypisu S. C. ze szpitala został zabrany przez pozwaną do jej miejsca zamieszkania w M.. S. C. wyraził zgodę na pobyt po opuszczeniu szpitala u pozwanej.

Dowód:

zeznanie świadka J. C. złożone na rozprawie w dniu 6 lutego 2014 r. e – protokół od 00:32:20 do 00:49:32 k. 50,

zeznanie świadka R. K. złożone na rozprawie w dniu 21 listopada 2013 r. e – protokół od 00:17:36 do 00:39:50 k. 50,

przesłuchanie powódki J. K. (1) złożone na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2014 r. e – protokół od 00:02:27 do 00:37:53 k. 81,

przesłuchanie pozwanej W. C. złożone na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2014 r. e – protokół od 00:37:53 do 01:13:52 k. 81,

karta informacyjna z leczenia szpitalnego S. C. w okresie od 6 lutego 2009 r. do 12 lutego 2009 r. k. 73 – 73 verte,

W czasie pobytu S. C. w mieszkaniu pozwanej, po opuszczeniu szpitala w dniu 12 lutego 2009 r., ojciec stron oświadczył pozwanej oraz jej mężowi J. K. (2), że pragnie być pochowany na cmentarzu w M.. S. C. pytał się także siostry M. S. oraz brata T. C., czy może zostać pochowany w grobie ich matki K. C.. Rodzeństwo zmarłego nie sprzeciwiło się życzeniu brata.

Dowód:

zeznanie świadka M. S. złożone na rozprawie w dniu 6 lutego 2014 r. e – protokół od 00:16:39 do 00:32:20 k. 68,

postanowienie o umorzeniu dochodzenia z dnia 27 marca 2012 r. Prokuratury Rejonowej w Miliczu w sprawie Ds. 72/12 znajdujące się na k. 108 - 109 akt Ds. 380/12 dołączonych do akt sprawy,

postanowienie o umorzeniu dochodzenia z dnia 29 czerwca 2012 r. Prokuratury Rejonowej w Miliczu w sprawie Ds. 380/12 znajdujące się na k. 151 - 1152 akt Ds. 380/12 dołączonych do akt sprawy,

W dniu (...) r. zmarł w mieszkaniu pozwanej S. C.. Pozwana zawiadomiła telefonicznie powódkę o śmierci ojca. Mąż powódki R. K. przekazał pozwanej informację, że przyjadą do M. pierwszym pociągiem w dniu następnym.

W dniu 4 marca 2009 r. po godzinie 9 powódka wraz z mężem była w M.. Po wyjściu z dworca powódka zauważyła wywieszoną klepsydre informującą o śmierci S. C. i miejscu mszy pogrzebowej.

Wszelkie formalności związane z organizacją pogrzebu S. C. załatwiła pozwana.

W. K. w trakcie rozmowy informującej o śmierci ojca stron nie przekazała powódce swojej decyzji o miejscu i czasie pogrzebu S. C..

W mszy świętej pogrzebowej uczestniczył proboszcz parafii w W. oraz sąsiedzi z C..

Pozwana poniosła koszty związane z postawieniem nagrobka K. i S. C..

Dowód:

przesłuchanie pozwanej W. C. złożone na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2014 r. e – protokół od 00:37:53 do 01:13:52 k. 81,

przesłuchanie powódki J. K. (1) złożone na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2014 r. e – protokół od 00:02:27 do 00:37:53 k. 81,

zeznanie świadka J. C. złożone na rozprawie w dniu 6 lutego 2014 r. e – protokół od 00:32:20 do 00:49:32 k. 50,  
klepsydra k. 47,

kserokopia faktury VAT z dnia 29 sierpnia 2013 r. k. 25

oświadczenie księdza J. M. z dnia 6 maja 2014 r. k. 99,

Mąż powódki R. K. zlecił ogłoszenie w gazecie (...) opublikowanie podziękowania za udział w mszy świętej oraz w uroczystościach pogrzebowych S. C..

Dowód:

ogłoszenie z dnia 10 marca 2009 r. w gazecie (...) k. 111,

kserokopia faktury VAT z dnia 10 marca 2009 r. k. 112,

kserokopia dowodu wpłaty k. 101,

pisemne oświadczenia R. K. z dnia 6 maja 2014 r. k. 94 i k. 100,

W dniu 12 marca 2009 r. pozwana wystąpiła z wnioskiem o wyrażenie zgody na ekshumację zwłok A. C. i ich przeniesienie na cmentarz w M. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w M.. Powódka nie wyraziła zgody na ekshumację zwłok matki i ich przeniesienie na cmentarz w M.. W konsekwencji postępowanie wywołane wnioskiem pozwanej zostało umorzone.

W dniu 10 września 2009 r. powódka J. K. (1) wystąpiła z wnioskiem o wyrażenie zgody na ekshumację zwłok S. C. i ich przeniesienie na cmentarz w W. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w M.. Pismem z dnia 21 września 2009 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w M. zawiadomił powódkę o nie wyrażeniu przez W. C. zgody na ekshumację zwłok ojca oraz o konieczności uzyskania w takiej sytuacji zgody sądu. Postanowieniem z dnia 18 lipca 2012 r. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w M., utrzymanym w mocy postanowieniem (...) Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we W. z dnia 29 sierpnia 2012 r., zawieszono postępowanie w sprawie ekshumacji zwłok zmarłego S. C. do czasu rozstrzygnięcia przez sąd cywilny prawa do żądania ekshumacji zwłok.

Powódka i pozwana pozostają w konflikcie dotyczącym miejsca pochówku ich rodziców, rozkopania grobu K. C. i pochowania w tym grobie ojca stron oraz kosztów związanych z nagrobkiem K. C..

Dowód:

wniosek z dnia 10 września 2009 r. k. 8,

pismo Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w M. z dnia 21 września 2009 r. k. 9,

postanowienie nr (...) z dnia 18 lipca 2012 r. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w M. k. 10,

postanowienie nr (...) z dnia 29 sierpnia 2012 r. (...) Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we W. k. 11 – 12,

kserokopia listu powódki do pozwanej k. 28 – 29,

postanowienie o umorzeniu dochodzenia z dnia 27 marca 2012 r. Prokuratury Rejonowej w Miliczu w sprawie Ds. 72/12 znajdujące się na k. 108 - 109 akt Ds. 380/12 dołączonych do akt sprawy,

postanowienie o umorzeniu dochodzenia z dnia 29 czerwca 2012 r. Prokuratury Rejonowej w Miliczu w sprawie Ds. 380/12 znajdujące się na k. 151 - 1152 akt Ds. 380/12 dołączonych do akt sprawy.

Sąd ustalił stan faktyczny w sprawie na podstawie zaoferowanego przez strony materiału dowodowego. W szczególności Sąd ustalając kolejność zdarzeń miał na uwadze dokumenty urzędowe i prywatne złożone do akt, których autentyczności i wiarygodności żadna ze stron nie podważyła.

Sąd ustalając stan faktyczny miał także na uwadze treść zeznań świadków. Należy zauważyć, iż zeznania świadków wzajemnie się uzupełniają i tworzą wspólnie logiczną całość. W tym miejscu należy wskazać, iż z zeznań świadków zawnioskowanych przez powódkę wynika, że S. C. wyrażał życzenie, aby być pochowanym na cmentarzu w W.. Jednakże wiedza świadków o woli zmarłego dotycząca miejsca jego pochówku nie pochodzi z okresu bezpośrednio poprzedzającego śmierć S. C.. Zgodnie zaś z zeznaniami pozwanej oraz świadków zawnioskowanych przez nią wynika, iż w ostatnim okresie przed śmiercią S. C. zmienił swoją wolę i oświadczył, że chce być pochowany na cmentarzu w M., gdzie jest pochowana jego mama K. C. oraz syn.

Podkreślić należy, iż zeznania przesłuchanych na wniosek pozwanej świadków są tożsame z zeznaniami złożonymi w toku dochodzenia prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w Miliczu. Pewne nieścisłości w zeznaniach świadka M. S. dotyczące rozmowy z bratem S. można wyjaśnić wiekiem świadka i upływem czasu od zdarzeń, które świadek relacjonowała. W ten sam sposób należy także wyjaśnić nieścisłości w zeznaniach świadka księdza J. M. dotyczące jego udziału w mszy pogrzebowej S. C..

Sąd odmówił wiary zeznaniom świadka R. K. i przesłuchaniu powódki jedynie w części dotyczącej woli S. C. dotyczącej jego pochówku w W. a to wobec treści zeznań świadków M. S. i J. C. oraz przesłuchaniu pozwanej.

Należy zauważyć, iż powódka nie przedłożyła dowodów, które obaliłyby twierdzenia świadków przesłuchanych na wniosek pozwanej. Nie zdołała także podważyć ich wiarygodności. Z tych względów Sąd dał wiarę w całości zeznaniom pozostałych świadków oraz przesłuchaniu pozwanej.

***W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył co następuje:***

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy zauważyć, że zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych prawo pochowania zwłok ludzkich ma najbliższa pozostała rodzina osoby zmarłej, a mianowicie:

- 1) pozostały małżonek(ka);
- 2) krewni zstępni;
- 3) krewni wstępni;
- 4) krewni boczni do 4 stopnia pokrewieństwa;
- 5) powinowaci w linii prostej do 1 stopnia.

Prawo pochowania zwłok osób wojskowych zmarłych w czynnej służbie wojskowej przysługuje właściwym organom wojskowym w myśl przepisów wojskowych. Prawo pochowania zwłok osób zasłużonych wobec Państwa i społeczeństwa przysługuje organom państwowym, instytucjom i organizacjom społecznym. Prawo pochowania zwłok przysługuje również osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiążą.

Zgodnie zaś z art. 15 ust. 1 powołanej wyżej ustawy ekshumacja zwłok i szczątków może być dokonana:

- 1) na umotywowaną prośbę osób uprawnionych do pochowania zwłok za zezwoleniem właściwego inspektora sanitarnego;
- 2) na zarządzenie prokuratora lub sądu;
- 3) na podstawie decyzji właściwego inspektora sanitarnego w razie zajęcia terenu cmentarza na inny cel.

Cytowane wyżej normy prawne określają uprawnienie członków rodziny zmarłego do pochowania zwłok oraz żądania ich ekshumowania. Należy jednak zauważyć, iż nie przesądzają one o kolejności poszczególnych osób uprawnionych do pochowania zwłok osoby bliskiej, lecz przesądzają przede wszystkim o obowiązku tych osób do pochowania zwłok osoby im bliskiej. Przywołać należy w tym miejscu tezy Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 7 czerwca 1966 r. w sprawie I CR 346/65 (Lex nr 5998), zgodnie z którymi „art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31.I.1959 r. o cmentarzach i chowaniu (Dz. U. Nr 11, poz. 62) nie zastrzega na rzecz pewnych osób prawa pochowania zwłok z pierwszeństwem przed prawem innych osób. Art. 10 ust. 1 jedynie stanowi, komu przysługuje prawo (w zasadzie - kogo obciąża obowiązek) pochowania. W zakresie zaś, w którym art. 10 ust. 1 dotyczy prawa osobistego, podlega reżimowi art. 24 § 1 k.c. Wynika z tego, że każda z osób wymienionych w art. 10 ust. 1 władna jest przystąpić do wykonania prawa pochowania, a inne z osób należące do tego kręgu mogą skutecznie domagać się stosownego zaniechania jedynie wtedy, gdy wspomniane działanie przedstawia się jako bezprawne. Również art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. w zw. z art. 10 ust. 1 tej ustawy, nie zastrzega na rzecz pewnych osób prawa ekshumacji z pierwszeństwem przed prawem innych osób. W wypadku sporu między osobami, którym przysługuje prawo ekshumacji, osoba uprawniona do niej, może skutecznie domagać się zobowiązania innej uprawnionej osoby do złożenia stosownego oświadczenia woli dopiero wtedy, gdy dobro osobiste osoby domagającej się ekshumacji (sfera kultu dla zmarłego) zostaje zagrożone cudzym działaniem bezprawnym w takim stopniu, że samo zaniechanie tego działania, przedstawia się jako niewystarczające (art. 15 ust. 1 ustawy w zw. z art. 24 § 1 k.c.)”. Sąd orzekający w niniejszej sprawie w całości podziela powyższe stanowisko.

W ocenie Sądu o miejscu pochówku winna decydować w pierwszej kolejności wola osoby zmarłej. Dopiero w przypadku gdyby zmarły nie wyraził swojej woli, gdzie ma zostać pochowany, o jego miejscu decydują osoby wymienione w art. 10 ust. 1 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych.

W niniejszej sprawie powódka domagając się nakazania pozwanej złożenia oświadczenia woli o nie sprzeciwieniu się na ekshumację zwłok S. C. wskazywała, iż wolą ojca było pochowanie na cmentarzu parafialnym w W.. Na potwierdzenie swojego twierdzenia zawnioskowała dowody z zeznań świadków J. M., R. K. i C. Z. oraz ich pisemnych oświadczeń. Na podstawie powyższych dowodów można ustalić, iż S. C. oświadczał, że chce być pochowany obok swojej żony. Z zeznań świadków wynika także, iż takie twierdzenia miały miejsce wielokrotnie, jednak ostatnie było złożone jeszcze przed leczeniem szpitalnym zmarłego S. C., w okresie od 6 do 12 lutego 2009 r. Tymczasem pozwana twierdziła, iż ojciec stron w ostatnim okresie życia zmienił swoją wolę, chcąc być pochowanym na cmentarzu w M., w grobie matki, obok brata i swojego dziecka. Jednocześnie wnosił, aby został również przeniesiony na ten cmentarz grób żony. Na potwierdzenie tych twierdzeń zostali przesłuchani świadkowie M. S. i J. C., którzy je przyznali.

W ocenie Sądu zgromadzony materiał dowodowy nie pozwala na uznanie za niewiarygodne zeznań świadków zawnioskowanych przez pozwaną. Zeznania świadka J. C. oraz M. S. były zgodne z twierdzeniami pozwanej oraz z ich zeznaniami złożonymi w trakcie postępowania przygotowawczego prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w Miliczu, na skutek zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa złożonego przez powódkę. Pewne rozbieżności w

zeznaniach świadka M. S. dotyczące miejsca, w którym miała się dowiedzieć od brata S. C. o jego woli pochowania w M., nie podważają wiarygodności całości złożonych przez świadka zeznań. Sąd miał bowiem na uwadze wiek świadka oraz upływ czasu, od chwili rozmowy świadka z ojcem stron do chwili złożenia zeznań przez świadka. Ponadto zasadnicza kwestia dotycząca woli pochowania na cmentarzu w M. nie była przedmiotem żadnych wątpliwości świadka ani różnic w zeznaniach złożonych w prokuraturze i w trakcie postępowania dowodowego przed Sądem.

W tym miejscu należy zauważyć, iż to samo dotyczy także świadka J. M., który w trakcie składania zeznań w toku postępowania dowodowego kategorycznie zaprzeczył aby uczestniczył w mszy świętej pogrzebowej oraz w pogrzebie S. C., zaś z pozostałego materiału dowodowego w sposób nie budzący wątpliwości Sądu wynika, iż jednak świadek uczestniczył w mszy świętej pogrzebowej w M., co ostatecznie sam przyznał w swoim pisemnym oświadczeniu z dnia 6 maja 2014 r.

W konsekwencji na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego nie można zasadnie zakwestionować twierdzeń pozwanej o woli ojca o pochowaniu na cmentarzu w M., zwłaszcza, iż powódka nie przedstawiła wniosków dowodowych, które te twierdzenia by obaliły.

Ustalenie przez Sąd, iż pozwana pochowała zwłoki ojca zgodnie z jego wolą, nie pozwalają na przyjęcie zasadności złożonego powództwa.

Należy w tym miejscu zauważyć, że zgodnie z art. 24 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Cytowana wyżej norma prawna określa środki ochrony dóbr osobistych. Do uznania za zasadne powództwa opartego na art. 24 k.c., powód obowiązany jest udowodnić, iż jego dobro osobiste zostało naruszone działaniem lub zaniechaniem pozwanego, zaś pozwany obowiązany jest udowodnić, iż jego postępowanie nie było bezprawne.

W tym miejscu należy zważyć, że kult pamięci zmarłego polega na przysługujących człowiekowi uprawnieniach wpływających ze sfery uczuć odnoszących się do osoby zmarłej, okazywania szacunku dla wspomnień i pamięci o niej, urządzenia pogrzebu oraz nagrobka i decydowania o jego wystroju, załatwiania spraw z zarządem cmentarza, ochronie przed naruszeniami, składania wieńców, palenia zniczy, decydowania lub współdecydowania o przeznaczeniu wolnych miejsc w grobie murowanym dla pochowania dalszych zmarłych itp. Przedmiotem ochrony prawnej jest prawo do sprawowania kultu osoby zmarłej, natomiast przesłanką tej ochrony jest naruszenie dobra osobistego podmiotu tego prawa.

W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy powódka winna udowodnić, że na skutek pochowania zwłok ojca w M. jej dobro osobiste w postaci prawa do kultu po zmarłym zostało naruszone. Tymczasem w toku całego postępowania dowodowego nie zostało wykazane, aby pozwana podejmowała jakiegokolwiek działania, które ograniczały by powódce prawo do kultywowania pamięci o ojcu. Okoliczność, iż pozwana pochowała zwłoki ojca w M., nie może być uznane za działanie bezprawne w kontekście unormowania wynikającego z art. 10 ust. 1 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych oraz ustalenia, że postąpiła zgodnie z wolą ojca.

Tym samym brak jest podstaw do uwzględnienia żądania pozwu, o czym orzeczono na podstawie powołanych wyżej przepisów w pkt. I sentencji wyroku.

Orzeczenie w przedmiocie kosztów procesu znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z § 11 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu

Zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Zgodnie zaś z § 11 ust. 1 pkt. 2 powołanego wyżej rozporządzenia stawki minimalne wynoszą w sprawach o ochronę dóbr osobistych i ochronę praw autorskich - 360 zł.

Cytowane wyżej przepisy statuują zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy, nakładając na stronę przegrywającą obowiązek zwrotu poniesionych kosztów procesu.

W niniejszej sprawie żądanie pozwu nie zostało uwzględnione. Nakłada to na powódkę, wobec zgłoszonego wniosku przez pełnomocnika pozwanej, obowiązek zwrotu poniesionych kosztów procesu w wysokości 377 zł., na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika (360 zł.) oraz 17 zł. tytułem opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd działając na podstawie powołanych wyżej przepisów orzekł jak w pkt. II sentencji wyroku.